

Gremlini po svoje 2

Tina Poglajen

V kulturnem imaginariju slovenstva planinska narava in gore od nekdaj zasedajo poseben prostor, ki se je od samih začetkov prenesel tudi na domači film: od *V kraljestvu zlatoroga* (1931, Janko Ravnik) in *Triglavskih strmin* (1932, Ferdo Delak), slovenskih različic *Berg-* in *Heimatfilma*, pa kasneje do *Kekca* (1953, Jože Gale) in *Cvetja v jeseni* (1973, Matjaž Klopčič) je mogoče zaslediti povezavo med nacionalnostjo, »domovino« in naravo; kontrast med krhko naravno idilo, ki ji grozi urbana kultura; ter nostalgичno vračanje v okolje zdravega in vedrega (slovenskega) planinskega raja. V času krize takšni sentimentalizmi dobijo nov zagon, še posebej če se najdemo ne le v ekonomski krizi, temveč tudi v »krizi vrednot«, pred katero opozorila od vsepovsod kar dežujejo – pri čemer gre običajno za vrednote, ki so nedoločena zmes poštenosti, preprostosti (uveljavljenih označevalcev slovenskega nacionalnega značaja) in tradicionalizma.

Morda so takšni premisleki v zvezi z nadaljevanjem slovenske megalopisne, *Gremlini po svoje* (2010, Miha Hočevar), pretirani in je postavitev v naravo pod Julijskimi Alpami slučajna – konec koncev, kje pa naj se dogaja film o tabornikih drugje kot v naravi? Morda je celo glasbena referenca na *Cvetje v jeseni* in *cameo* Milene Zupančič le cinefilske pomežik klasi. Nič zato. Taborniki v obeh delih *Gremlini po svoje* so namreč tako preprosti, pošteni, prizadevni, dobronamerni (občasen, neškodljiv hec je v to seveda

všet) in tako naprej, da dodatne simbolike niti ne potrebujejo. Pravzaprav delujejo kot *poster-boys* za vse tiste vrednote, ki naj bi bile danes v nevarnosti. Radi imajo (našo) naravo, čeprav niso ekologi. Vzgajajo mlajše od sebe, ampak ne permissivno ali zaščitniško. Radi imajo svoj red, ne pa birokracije (sploh, če je ta slamnata). Radi imajo joške in riti, čeprav priznavajo, da so ženske kot celota sicer sitne in zakomplicirane. Tehnologija (*Gremlini po svoje*) in mediji (*Gremlini po svoje 2*) so prej vir splošne panike in napačnih informacij kot pa orodja. Med njimi so regionalna rivalstva, a ko se je treba boriti proti zunanemu vsiljivcu, znajo stopiti skupaj.

Morda bi glede na ta opis pomislili, da gre za skupino tabornikov, ki jo sestavljajo starejši konservativni slovenski (beli, heteroseksualni – ti označbi sta seveda skoraj odveč) moški, a bi se v tem zmotili: gre za mladinski film, v katerem je večina junakov (in junakinj) otrok in najstnikov. Junaki so politično nekorektni Kekci in Mojce, iztrgani iz svojega časa in na silo preseljeni v 2013, ki z ukano in dobro voljo v rog uženejo zlobno Anjo Panjo, katere edini smisel obstoja je, da jim greni užitek in moti njihov način preprostega življenja. Inšpektorica otroke muči podobno kot ravnateljica Volovškar iz Dahlove *Matilde* (preverja, če je vse v skladu z evropskimi predpisi), zato jo povsem zaslužno doleti tudi (skoraj povsem) enaka usoda, le da je inšpektorica pred tem deležna še bežne spolne objektivacije. *Gremlini po svoje* (2)

se v nečem vendarle razlikuje od Kekcev in drugih predhodnikov, od »modernizacije« je film le nekaj odnesel: sproščenost v vulgarizmih ter v oprežajočem moškem pogledu.

Če je pri več branjih najzgodnejših slovenskih gorskih filmov moč zaslediti idejo o ogroženem slovenstvu v kontekstu srbskega imperialističnega pritiska tistega časa in interpretiranje tovrstne filmske produkcije v smislu simbolne pokrajine, pa ima »nova« stara simbolna pokrajina tudi novega zunanega sovražnika: v političnem in ekonomskem vplivu tujih, evropskih in svetovnih organizacij, ki otežuje vsakdanje življenje in učinkuje razdiralno. V *Gremlini po svoje 2* skupina prej omenjenih konservativnih tabornikov, ujetih v telesa otrok ali mladostnikov, v odgovor na »iznajdbe sodobnosti« odmahne z roko, češ to so komplikacije – pogledajte, mi sami jih nočemo, pa smo vendar otroci. Reševanje sodobnega razkrajanja družbene kohezije na ta način je bolj klavarno: sestoji iz poskusa vračanja v nekakšno mitično izvorno stanje, ki naj bi se vrnilo že z dovolj vnetim zanikanjem razlik med kategorijami spola, rase in podobnega. Skupnost se v taki ideji ne združuje več politično (pravzaprav je v *Gremlini po svoje 2* na tem poseben poudarek), ampak (spet) na podlagi identitete; tudi z glorificiranjem domnevno idiličnega (ali vsaj »avtentičnega«) preteklega življenja. Vendar pri tem nastopi težava: takšno družbeno vezivo je po definiciji izključujoče in normativno (če zanemarimo, da se ohranja in obnavlja z ideologijo 19. stoletja, z utrjevanjem nacionalnih partikularizmov kot identitetnega odpora); rešitev situacije »krize vrednot« in zvneča poenostavitev življenja pa neizogibno pomenita poenostavitev le za močnejšega.